

Neiroendokrīni tumori

Kas ir neiroendokrīni tumori?

Neiroendokrīni tumori (NET) ir audzēji, kurus veido šūnas, kuras sauc par neiroendokrīnām šūnām, šīs šūnas var būt līdzīgas nervu šūnām un hormonus producējošām šūnām.

Neiroendokrīnie tumori ir sastopami reti, bet ir svarīgi tos atšķirt no citiem audzējiem, jo tiem ir pieejama speciāla terapija, kas būtiski var ietekmēt slimības gaitu un panākt labāku ārstēšanas rezultātu.

Neiroendokrīni tumori var atrasties dažādās organisma vietās. Biežāk tie ir sastopami plaušās, bronhos, aklaļā zarnā, tievajās zarnās, resnajā zarnā, aizkuņģa dziedzerī.

NET ilgstoši var noritēt bez simptomiem vai arī simptomi var būt nespecifiski, tādēļ tos nereti atklāj novēloti.

NET var būt gan strauji augoši gan lēni augoši. Daži no tiem pastiprināti izdala hormonus (funkcionāli NET), bet daži hormonus neizdala (nefunkcionāli NET). NET var būt gan labdabīgi gan ļaundabīgi. Labdabīgi NET aug lēni, bet ja tos neārstē, tad arī tie var izplatīties uz citām ķermeņa daļām.

Kādi var būt NET simptomi?

Ļoti izteikts nogurums

Svara zudums, kuram nav zināms iemesls

Caureja, vēdera pūšanās, sāpes vēderā, slikta dūša

Ādas, visbiežāk sejas pietvīkums

Augsts asinsspiediens (hipertensija)

Sāpes, ko izraisa audzēja augšana

Neiroendokrīni tumori var izraisīt arī 2 specifiskus sindromus:

Karcinoīda sindromu

Šis sindroms rodas tāpēc, ka tumors asinsritē izdala pārāk daudz serotonīna un citas ķīmiskas vielas. Karcinoīda sindroma tipiskie simptomi ir sejas pietvīkums jeb sejas piesārtums ar karstuma sajūtu un/vai caureja.

Kušinga sindromu

Šis sindroms biežāk rodas pie karcinoīda tumoriem plaušās, bronhos vai virsnierēs un raksturojas ar hormona kortizola paaugstinātu līmeni asinīs. Tas izraisa svara palielināšanos, vairāk vēdera aptaukošanos, paaugstinātu asinsspiedienu (hipertensiju), paaugstinātu glikozes līmeni (cukura diabētu), depresiju, pastiprinātu apmatojuma augšanu un menstruālā cikla traucējumus sievietēm, osteoporozi jeb kaulu trauslumu ar mazu traumu lūzumiem.

Ko darīt, ja jums ir aizdomas par NET?

Vispirms griezties pie ģimenes ārsta, bet iespējams, ka jums būs nepieciešama vizīte pie speciālista – onkologa vai endokrinologa.

Kā sagatavoties vizītei pie ārsta?

Pirms vizītes uzrakstiet savas sūdzības.

Sagatavojiet sarakstu ar medikamentiem, vitamīniem vai pārtikas piedevām, kurus pastāvīgi lietojiet.

Paņemiet līdzi uz vizīti iepriekš veiktos izmeklējumus un analīžu rezultātus.

Uzrakstiet jautājumus kādus gribiet uzdot ārstam.

Kā diagnosticē NET?

Analīzes: asins un urīna analīzes, speciālie hormonu izmeklējum.

Attēldiagnostiskie izmeklējumi: ultrasonoskopija (USS), datortomogrāfija (DT), magnētiskās rezonanses izmeklējumi (MRI).

Atsevišķos gadījumos pozitronu emisijas tomogrāfija (PET)/ DT; somatostatīnu receptoru scintigrāfija.

Kuru no šiem izmeklējumiem tieši jums nepieciešams veikt noteiks jūsu ārstējošais ārsts.

Biopsija - procedūra, kad no audzēja tiek paņemts audu gabaliņš padziļinātai izpētei. Parasti to veic endoskopiska izmeklējuma laikā, kad ar tievu trubiņu, kuras galā ir kamera un gaisma, no konkrētā audzēja paņem audu gabaliņu. Šādu procedūru sauc par bronhoskopiju, izmeklējot bronhus un plaušas, ezofagogastroduodenoskopiju, izmeklējot barības vadu, kuņģi un divpadsmitpirkstu zarnu, par kolonoskopiju, izmeklējot resno zarnu. Padziļinātu audu izpēti var veikt arī ņemot audu gabaliņus no izoperētā audzēja.

Kāda ir ārstēšana?

NET ārstēšanas izvēle ir atkarīga no audzēja lokalizācijas un izplatības organismā, no tā vai tas ir labdabīgs vai ļaundabīgs, kā arī no tā vai audzējs izdala hormonus vai nē.

Ārstēšanas iespējas ir:

Ķirurģija; Embolizācija – to izmanto gadījumos, kad aknās ir NET un operācija nav iespējama, tad ar embolizāciju nosprosto tumora pievadošās artērijas, apturot asins pieplūdi tumoram un tādējādi apturot tā augšanu;

Ķīmijterapija; Imūnterapija; Staru terapija;

Terapija, kas samazina specifisku hormonu līmeni un ietekmi uz organismu;

Radionukleotīdā jeb radiofarmaceitiskā terapija, kurā tiek izmantotas zāles ar nelielu radiāciju, šīs zāles iekļūst audzējā un ar radiāciju to iznīcina.